

การเมืองว่าด้วยการชุมนุมประท้วง: นัยแฝงแห่งอคติจากการใช้คำว่า “ม็อบ”

Politics of Protest: Bias behind “Mob”

บุหลินฉาย อุดมอริยทรัพย์^{*}

บทคัดย่อ

สำหรับความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในลักษณะของการชุมนุมประท้วงในปัจจุบันนั้น พบว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ จากความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนต่อประเด็นเรื่องปากท้องเป็นหลัก สู่อการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มประชาชนผู้มีจุดยืนทางการเมืองแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ที่สำคัญยังเป็นความขัดแย้งที่แทรกซึมเข้าไปในทั่วทุกอณูของสังคมหรือก็คือหน่วยพื้นฐานที่สุดของสังคม นั่นคือ ครอบครัว ทั้งนี้ นอกจากระดับของความขัดแย้งจะรุนแรงอย่างไม่เคยมีปรากฏมาก่อนแล้ว การทำความเข้าใจกับสภาพความขัดแย้งดังกล่าวก็ต้องเผชิญกับมายาคติดั้งเดิมที่มีต่อพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงในลักษณะของการชุมนุมประท้วงอย่างถึงรากถึงโคนอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการจ้างงาน ทฤษฎีมือที่สาม หรือแม้กระทั่งปฏิบัติการของหน่วยงานภาครัฐในการสลายการชุมนุมที่มักนำไปสู่ความเสียหายล้มตายหรือการรัฐประหารในที่สุดนั้น ต่างก็สมควรได้รับการทบทวนอย่างจริงจังจากหลากหลายเหตุการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานับจากปี พ.ศ. 2549 จนถึงเหตุการณ์จลาจลที่ได้รับการขนานนามว่า “เมษาเลือด” เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมา อันนับได้ว่าเป็นจุดแตกหักแห่งความขัดแย้งทางการเมืองที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทยอย่างเต็มรูปแบบ

ในแง่หนึ่งกล่าวได้ว่าปัญหาในการทำความเข้าใจกับความขัดแย้งในสังคมไทยในปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่งนั้น สะท้อนให้เห็นผ่านการใช้คำว่า “ม็อบ” อย่างเหมาะสม เป็นการใช้คำว่า “ม็อบ” ในความหมายเดียวกับ “การชุมนุมประท้วง” โดยมีประจักษ์พยานที่ชัดเจนคือ พจนานุกรมศัพท์ต่างประเทศที่ใช้แทนคำไทยได้ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2549 ที่ได้อธิบายความหมายของคำว่า “ม็อบ” (mob) ว่าหมายถึง กลุ่มผู้ชุมนุม นั้น นอกจากจะมีความแตกต่างจากสังคมประชาธิปไตยต้นแบบในตะวันตก ซึ่งถึงแม้ว่าความหมายของคำว่า “mob” ทางพจนานุกรมจะยังครอบคลุมถึง “ฝูงชน” (crowd) ด้วย แต่ในเชิงสังคมและการเมือง กล่าวได้ว่าคำว่า “mob” นั้นผ่านการต่อยอดทางประวัติศาสตร์ถึงความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมทั้งสองอย่างนี้แล้วอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือการใช้คำว่า “ม็อบ” อย่างเหมาะสมในสังคมไทยนั้น สะท้อนให้เห็นสถานะที่ขาดซึ่งความตระหนักถึงมิติของความแตกต่างระหว่างรูปแบบและ/หรือขั้นตอนของการรวมกลุ่มของมวลชน กล่าวคือ โดยธรรมชาติของการรวมกลุ่มของฝูงชนนั้น มักจะตามมาด้วยสิ่งที่นักสังคม

^{*} นักวิชาการอิสระ Bulanchai Udomariyasap bulanchaiu@yahoo.com

วิทยาเรียกกันว่า “พฤติกรรมร่วมหมู่” ซึ่งมีรูปแบบและระดับของการใช้ความรุนแรงจะมีความแตกต่างกันไป

ณ จุดนี้ หากพิจารณาจากแง่มุมทางการเมืองแล้ว นี่ก็คือปัจจัยชี้วัดในการแบ่งแยกระหว่างการชุมนุมประท้วงที่มีความชอบธรรมตามกฎหมายอันเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ กับการชุมนุมที่ผิดกฎหมายอันเป็นการชุมนุมของฝูงชนวุ่นวายและมีนัยส์ถึงการใช้ความรุนแรงหรือก็คือ mob นั้นเอง หรืออาจกล่าวให้กระชับว่านี่คือปัจจัยชี้วัดถึงความเป็นประชาธิปไตยของแต่ละสังคมนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ หากมีการแยกแยะพฤติกรรมที่เรียกว่า mob ออกจาก “การชุมนุมประท้วง” อย่างเด็ดขาดแล้ว นอกจากจะทำให้เห็นความแตกต่างของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของมวลชนในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างชัดเจนแล้ว ยังหมายถึงความถึงความชอบธรรมในการใช้สิทธิทางการเมืองของกลุ่มผู้ชุมนุมแต่ละกลุ่มตามครรลองของระบบประชาธิปไตยได้ด้วยเช่นกัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ สภาวะปลอดภัยต่อสิทธิทางการเมืองของกลุ่มประชาชนในเรื่องนี้ กล่าวคือ นั้นยังน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการรับมือกับปัญหาความขัดแย้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอีกด้วย

คำสำคัญ: ม็อบ การชุมนุมประท้วง พฤติกรรมร่วมหมู่ สิทธิในการชุมนุมประท้วง ประชาธิปไตย

Abstract

Nowadays the political conflict, in term of protest, has significantly changed, from the conflict between Thai state and peoples on the living hood to the confrontation between peoples who have extremely different political belief. Moreover this new conflict deeply infiltrates into the whole society, the basic of social unit, family. Besides of facing the unusual violence of conflict, to understanding this condition encounters radically the ordinary myths of this direct political participation. These are some premises of hiring protest, the third hand or even the dispersed order mostly ending with deaths or the coup d'etat. This article frames to study the political incident during 2006–2009, especially the riot on April 13, 2009 or known as “Blood April 2009” which seemed to be the milestone of the modern Thai politics. These political movements need to be seriously and carefully rethink.

To understanding this new conflict, the most important problem is to define the word “mob” as “protest” which has obviously evidence in the Transliteration Dictionary of the Royal Institute (2006). This is absolutely odd to the ideal democratic society especially the Western, which mob by the technical term means both unruly/fickle crowd

and crowd, but in the political and sociological terms this word historically drive into the categorization of social collective behavior. Using “mob” in Thai therefore reflects to the unawareness on the dimensions of pattern and/or procedure of gathering which naturally led to what sociologists called “collective behavior” with the difference of violent practice. In the political views, this is an indicator for categorizing the peaceful protest under the constitution and the unlawful protest, or mob. In addition, this indicates the level of democratization in each political society as well.

By the way, the main hypothesis of this article is that, if the word “mob” is specifically use in the meaning of unruly/fickle crowd, it will be helpful to understand the difference of political movement in each stage. This also means to legitimize the right to protest according to the democratic doctrine and, in the other words making the new social condition without political bias on protest in our society. Therefore this would be an approach to solve the current political conflict.

Keywords: mob, protest, collective behavior, right to protest, democracy